

Kohéziós politikai támogatás a hegyvidéki területek, a szigetek és a ritkán lakott térségek számára

A kohéziós politika különös figyelmet fordít a súlyos és állandó természeti vagy demográfiai hátrányban lévő régiókra, mint a szigetek, a hegyvidéki vagy a gyéren lakott térségek (EUMSZ 174. cikk).

A 2014-2020 közötti időszakra vonatkozó esb-keretszabályozás olyan rendelkezéseket tartalmaz, mint a tematikus koncentrációtól való eltérés vagy a társfinanszírozási arány kiigazítása, és több lehetőséget is kínál e területek szükségleteinek jobb kielégítése és potenciáljuk támogatása érdekében.

A 2014-2020-os időszakra vonatkozóan 15 tagállam emelte ki programozási dokumentumaiban (partnerségi megállapodásokban) a sziget-, a hegyvidéki vagy a ritkán lakott jellegükből adódó kihívásokat. A Regionális és Várospolitikai Főigazgatóság szakértői elemzés elkészítésére adott megbízást arra vonatkozóan, hogy e tagállamok miként használják

a hegyvidéki területek, szigetek és a ritkán lakott térségek fejlesztésének támogatására és megerősítésére az EU kohéziós politikáján keresztül a 2014-2020 közötti programozási időszakban rendelkezésre álló lehetőségeket.

Gilda Carbone, A hegyvidéki területek, szigetek és a ritkán lakott területek földrajzi adottságai a 2014 és 2020 közötti kohéziós politikában című, a 2018-ban Brüsszelben megrendezett régiók és városok európai hetén bemutatott szakértői elemzés szerzője beszél kutatása legfőbb eredményeiről.

Milyen megközelítéseket alkalmaztak a tagállamok a hátrányos földrajzi sajátosságokkal rendelkező területek kezelésére?

Felmérést készítettünk az érintett irányító hatóságokkal a különböző tagállamokban, és eltérő megközelítéseket és véleményeket találtunk. Minden ország eltérően kezelte a hátrányos földrajzi sajátosságokkal rendelkező területeket: kifejezetten a területekre kialakított operatív progra-

mokkal (OP) (pl. a Dél-Égei-szigetek regionális programja Görögországban vagy a Baleár-szigetek OP Spanyolországban) vagy egy szélesebb programozási terület részeként (pl. Lotaringia és a Vogézek OP Franciaországban).

Habár nem mindig említik meg kifejezetten a partnerségi megállapodások és az OP vonatkozó szakaszában, e területek specifikus szükségleteit általában figyelembe veszik és kezelik a programozási dokumentumokban, valamint egyes esetekben integrált területi eszközöket alkalmaznak.

Melyek azok a legfontosabb kihívások, amelyeket a hegyvidékekkel, szigetekkel és gyéren lakott területekkel kapcsolatosan azonosítottak?

A természetvédelem és a környezet védelme általában az egyik fő prioritás a hátrányos földrajzi sajátosságokkal rendelkező térségek esetében. Fontos kihívás megtalálni az egyensúlyt egyfelől a környezeti és az erőforráshatékony-sági, másfelől pedig a növekedéshez és

fejlődéshez szükséges társadalmi-gazdasági tényezők között.

A beavatkozások további fontos területei a fizikai és a digitális összekapcsoltság, a közszolgáltatásokhoz való jobb hozzáférés, valamint a megújuló energiák.

Hogyan aknázták ki a tagállamok a kohéziós politika 2014-2020 közötti időszakra vonatkozó keretszabályozásában rejlő lehetőségeket?

Alacsony volt a 2014-2020 közötti időszakra vonatkozó esb-keretszabályozás által kínált lehetőségek (pl. a tematikus koncentrációtól való eltérés vagy a társfinanszírozási arány kiigazítása stb.) kihasználtsága. Ezeket a rendelkezéseket csak igen korlátozott mértékben alkalmazták és szükségtelennek tűntek (azaz a megemelt társfinanszírozási arány összességében alacsonyabb nemzeti szintű közberuházáshoz vezetett).

A hátrányos földrajzi sajátosságokkal rendelkező területek iránti figyelmet a végrehajtási szakaszban más eszközökkel biztosították, mint például többletpontok adása az e térségeket megcélzó projektek esetében a kiválasztási szakaszban (pl. Olaszország, Friuli Venezia Giulia OP). Jó példákat is meghatározunk az adott célnak szentelt pénzügyi eszközök létrehozására (pl. egy Dániában, a Bornholm-szigetre vonatkozóan létrehozott, vagy egy másik, az Almi Invest által Svédországban kezelt pénzügyi eszköz), valamint olyan integrált helyi stratégiák tervezésére vonatkozóan is, amelyek az elszigetelt, hegyvidéki vagy gyéren lakott térségekkel kapcsolatos konkrét problémákat célozzák meg (pl. a Provere-stratégia Portugáliában vagy az ún. „belső területekre” irányuló stratégia Olaszországban).

Van-e megfelelő folyamatosság és következetesség a programozás és a végrehajtás között az aktuális programozási időszakban?

Elégséges folyamatosság és következetesség van a partnerségi megállapodásokban rögzített tervezés és az OP-kben rögzített programozás között, de lenne még mit javítani, különösen a konkrét végrehajtást és a kifejezetten e területeket megcélzó projektekre vonatkozó felhívásokat illetően.

A szakértői elemzés mindegyik kategóriára (hegyvidék, szigetek és ritkán lakott térségek) azonosított jó gyakorlatokat jelentő projekteket a kiválasztott OP-k irányító hatóságai által bejelentett, nagyon is érvényes projektek közül.

Mik a 2021-2027-es időszak kohéziós politikájának kulcsfontosságú üzenetei a hátrányos földrajzi sajátosságokkal rendelkező területek számára?

A kohéziós politikának továbbra is fontos szerepet kell játszania a hegyvidéki területek, szigetek és a ritkán lakott térségek támogatásában. Ezek a térségek nem egybefüggőek, így a helyalapú megközelítés határozottan hozzájárul a hátrányos földrajzi sajátossággal rendelkező térségek területi kohéziójához, mivel helyi és regionális szükségleteken alapul, e térségek specifikus erősségeire épít és a bennük rejlő potenciált célozza felfedni.

A jövőbeli rendeleteknek rugalmas, egyszerű és ösztönző környezetet kell biztosítaniuk a hátrányos földrajzi sajátosságokkal rendelkező területek szükségleteinek és kihívásainak kezeléséhez. Többféle mód kínálkozik e térségek szükségleteinek kiszolgálására (integrált területi beruházások, a közösségek által vezetett fejlesztés, pénzügyi

konstrukciók, többletpontok adása az ezen térségeket megcélzó projektek esetében a kiválasztási szakaszban stb.). Ahol a szükség, ott a segítség!

A regionális politikai kérdések terén a hosszú évek alatt szerzett tapasztalatai alapján mit tart az ezen területekben rejlő lehetőségek kiaknázása szempontjából a legfontosabb kérdéseknek?

Alapvető fontosságú az integrált megközelítés, különösen a hátrányos földrajzi sajátosságokkal rendelkező területek esetén: a beavatkozások nagyobb hatást gyakorolhatnak, ha különböző, de kapcsolódó ágazatokra fókuszálnak.

A jó gyakorlatok és a tudás cseréje a hasonló kihívásokkal szembenező országok és régiók között (pl. szigetek vagy hegyvidékek stb.) előmozdíthatja és felgyorsíthatja a célzott, integrált területi stratégiák és a pénzügyi eszközök létrehozását. Az egymástól való tanulás szintén nagy jelentőséggel bír.

Ezen túlmenően az európai területi együttműködési programok és a makroregionális stratégiák is nagyon fontos szerepet játszanak, mivel sok ilyen terület helyezkedik el az uniós országok határvidékein, ami azt jelenti, hogy egy összehangolt megközelítés mindenképpen hozzáadott értéket képvisel. ■

TOVÁBBI INFORMÁCIÓK

<https://bit.ly/2R70xPo>